

+BIODIVERSITAT A L'ESCOLA

Formació Oasis de Biodiversitat. Renaturalitzem

Sessió 1: Seguiment científic de la biodiversitat:
plantes, ocells i artròpodes.

11/10/2023

Escoles Sostenibles de Lleida - Ajuntament de Lleida

César Piñol Baena

Tècnic de camp en projectes
d'investigació i conservació

CONSIDERACIONS DEL MÉTODE CIENTÍFIC

- **DIVERSITAT ALFA:** quantitat d'espècies d'una comunitat particular la qual considerem homogènia.
- **DIVERSITAT BETA:** grau de canvi en la composició d'espècies entre diferents comunitats.
- **DIVERSITAT GAMMA:** riquesa en el conjunt de les dues anteriors.

METODOLOGIA

▶ PLANTES I ARTRÒPODES:

- Delimitar una parcela de 1000 m² (estaques).
- Prospecció d'1 hr.
- Ritme constant.
- Captura, comptatge i fotografia dels exemplars.
- Percentatge cobertura vegetació dominant.
- Plenament de fitxes.

▶ OCELLS:

- Tria d'un punt fix.
- Identificació de la espècie i quantitat d'exemplars.
- Optatiu edat i sexe.
- Tramessa de la info. a les webs de ciència ciutadana.

MEDICIONS

- ▶ Quantificació del nombre d'espècies
- ▶ Estructura de la comunitat (abundància relativa, biomassa, cobertura, productivitat)

WEBS DE CIÈNCIA CIUTADANA

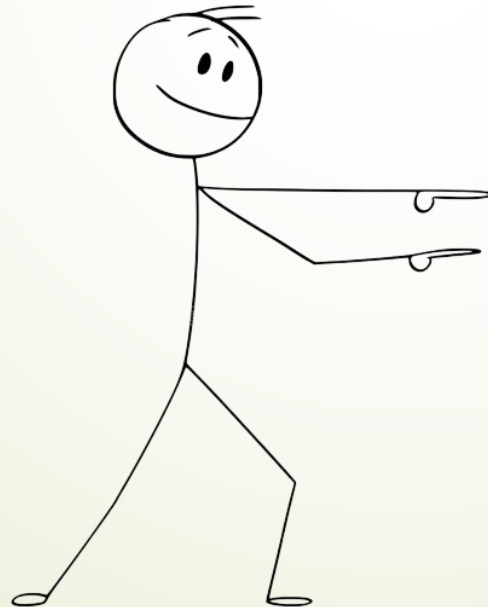
TRAMESSA DE DADES

- **Ornitho.cat** <https://www.ornitho.cat/>
- **Observation Biodiversity** <https://journals.uct.ac.za/index.php/BO/index>
- **Ebird** <https://ebird.org/spain/home>
- **iNaturalist** <https://www.inaturalist.org/>
- I diversos enllaços específics a través de Facebook

MATERIALS

- Lupa, pots de vidre o metraquliat (plantes i artròpodes)
- Caçapapallones i xarxa petita (aquariofília)
- Diferents tipus de trampes (pill-taff, de terra, etc.)
- Guies d'identificació
- Càmera fotogràfica
- Prismàtics, ullera de llarga vista.

PLANTES

DEFINICIÓ

- **Arbre:** vegetal llenyós amb almenys 5 metres d'alçada amb la tija simple (tronc) fins la creu on es ramifica i forma la copa
- **Arbust:** vegetal llenyós de menys de 5 metres, amb vàries tijes desde la base
- **Plantes menors** (herbes i mates)

Sense flors ni llavors (espores):
Molses, algues, líquens,...
Falgueres

Amb flors i llavors:
Gimnospermes (pinàcies)
Angiospermes (fruiters)

PLANTES

CLASSIFICACIONS GENERALISTES

➤ SEGONS TAMANY:

- Herbes (sense tija llenyosa)
- Mata (amb tija llenyosa, $\leq 20\text{cm}$)
- Arbust (20cm – 5m)
- Arbre ($>5\text{m}$)

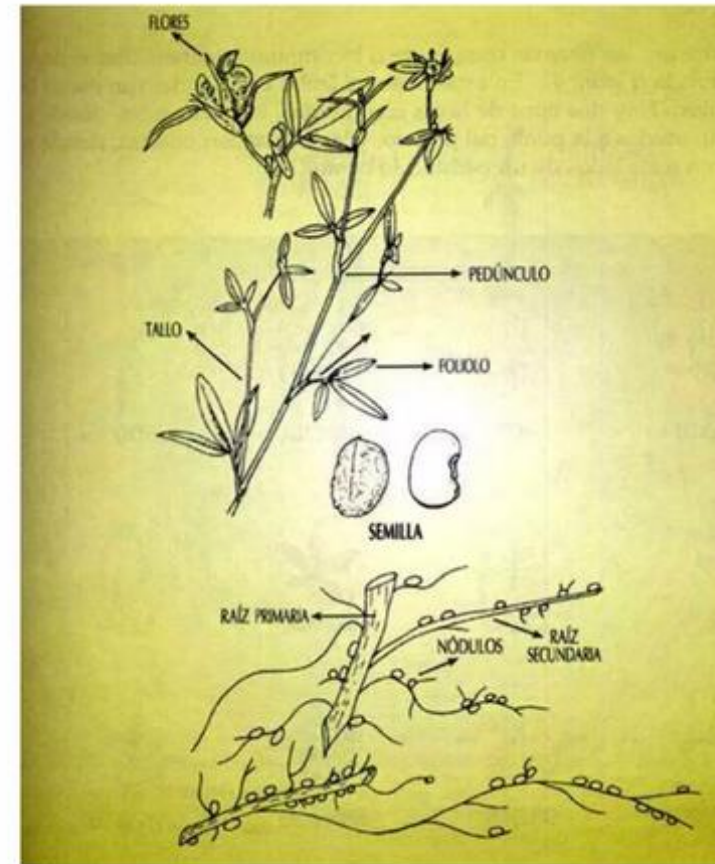
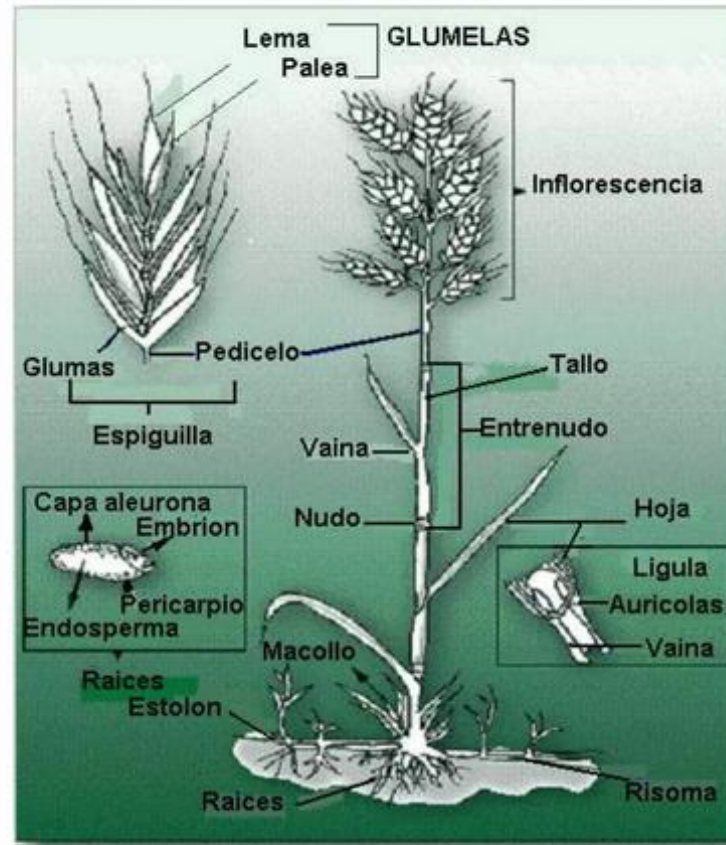
➤ ALTRES:

- Perennes (Viuen més de 2 anys, no perden fulla durant l'hivern, reproducció un cop a l'any)
- Bianuals (2 anys per florir)
- Anuals (germinació i mort el mateix any)

➤ SISTEMA RADICULAR:

- Gramínies (sistema radicular fascilat, cereals)
- Lleguminoses (sistema radicular pivotat)

DIFERENCIAS

OCELLS

- Més de 638 espècies a la península Ibèrica, 9100 al món.
- 150 milions d'anys d'antiguitat, 469 espècies s'han extinguit.
- **TIPUS DE CLASSIFICACIÓ:**
 - Anatomia (forma del cos adaptada al ecosistema i a la alimentació).
 - Mobilitat (volen, no volen, corren, naden i no volen, volen i naden, etc.).
 - Alimentació
 - Carnívores
 - Negròfagues (voltor, trençalòs, aufrany, etc.)
 - Caçadores (diverses espècies d'àguiles i falcons)
 - Pescadores (àguila pescadora, cabussó emplomallat, berrat pescaire, etc.)
 - Insectívores (mosqueters, cames llargues, etc.)
 - Omnívores (gallineta d'aigua, etc.)
 - Granívores (anàtides, passeriformes, columbiformes, etc.)

OCELLS

► **Biològiques**

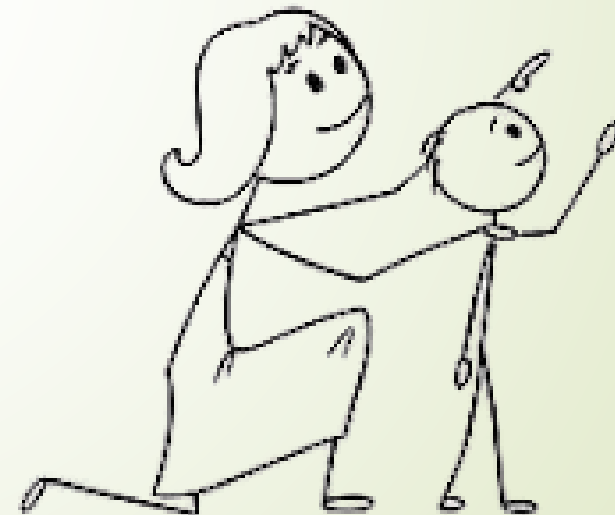
- Migradores
- Sedentàries, etc.

► **Segons relació amb altres exemplars de la seva espècie**

- Monògames
- Polígames
- Gregàries
- Solitàries, etc.

► **Segons hàbitat**

- Marines
- Rupícoles
- Estèpiques, etc.

CARNÍVORS/CAÇADORS

CARRONYAIRES

Neophron percnopterus (A)

Neophron percnopterus (J)

Gyps fulvus

Gypaetus barbatus (A)

Gypaetus barbatus (J)

INSECTÍVORS

Upupa epops

Calidris ferruginea

Acrocephalus scirpaceus

Himantopus himantopus

Cecropis daurica

Motacilla flava

Oenanthe oenanthe

OMNÍVORS

Galerida cristata

Pterocles alchata

Melanocorypha calandra

Parus major

Corvus corax

Erithacus rubecula

Phoenicurus phoenicurus (F)

GRANÍVORS

Fringilla coelebs

Emberiza schoeniclus

Coccothraustes coccothraustes

Anas platyrhynchos (F)

Streptopelia turtur

PISCÍVORS

Larus michaellis

Ciconia ciconia

Tachybaptus rificollis

Egretta garcetta

Ardea cinerea

ARTRÒPODES

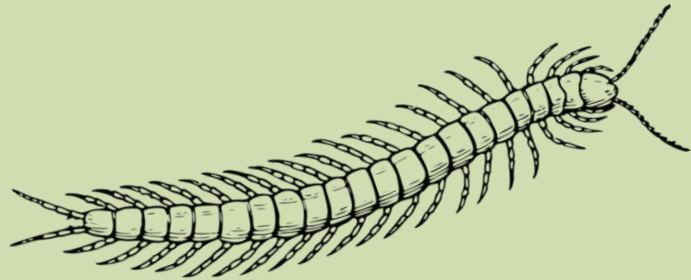
- Definició: esquelet extern i apèndixs articulats
- 555 milions d'anys d'antiguitat
- Aproximadament el 80% de les espècies animals vivents
- 1,170,000 d'espècies descrites al món
- Insectes, aràcnids, crustacis i miriàpodes

ARTRÒPODES

► MIRIÀPODES

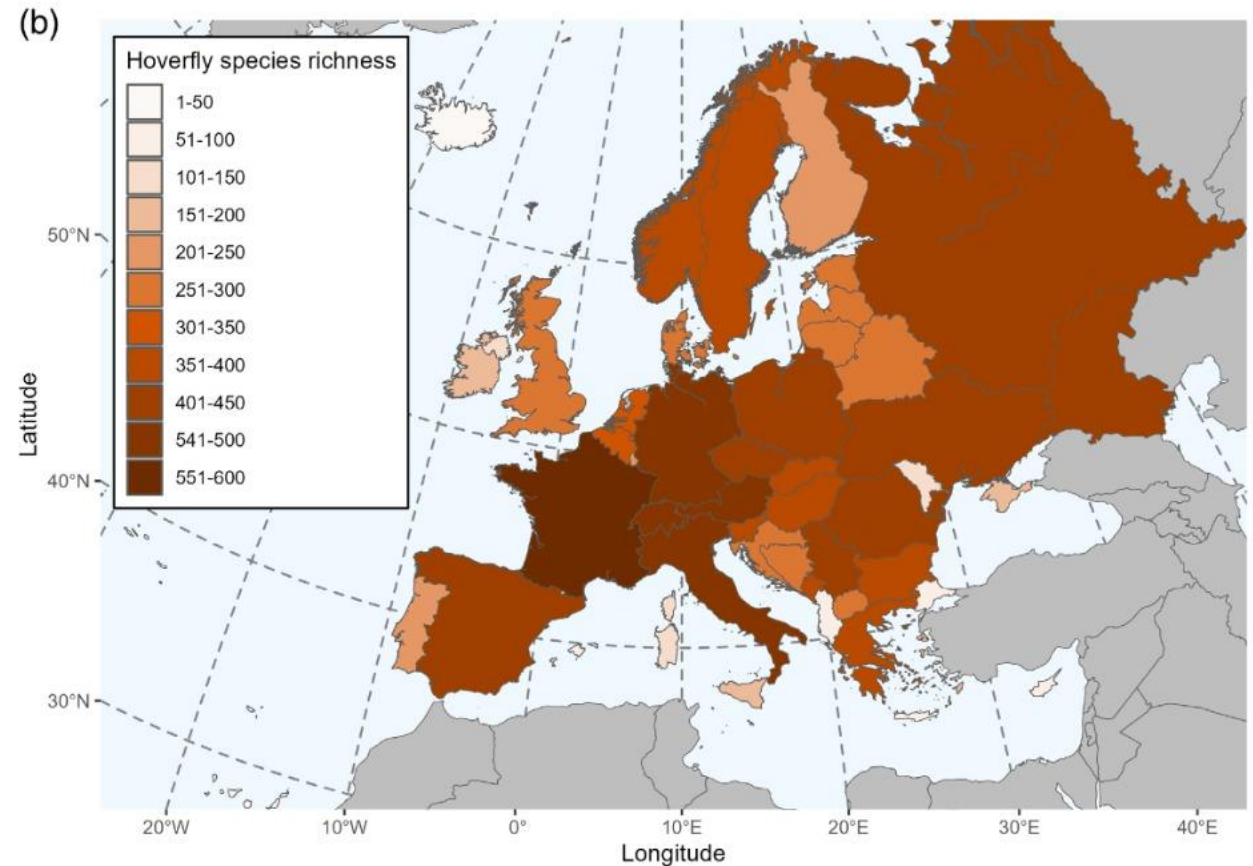
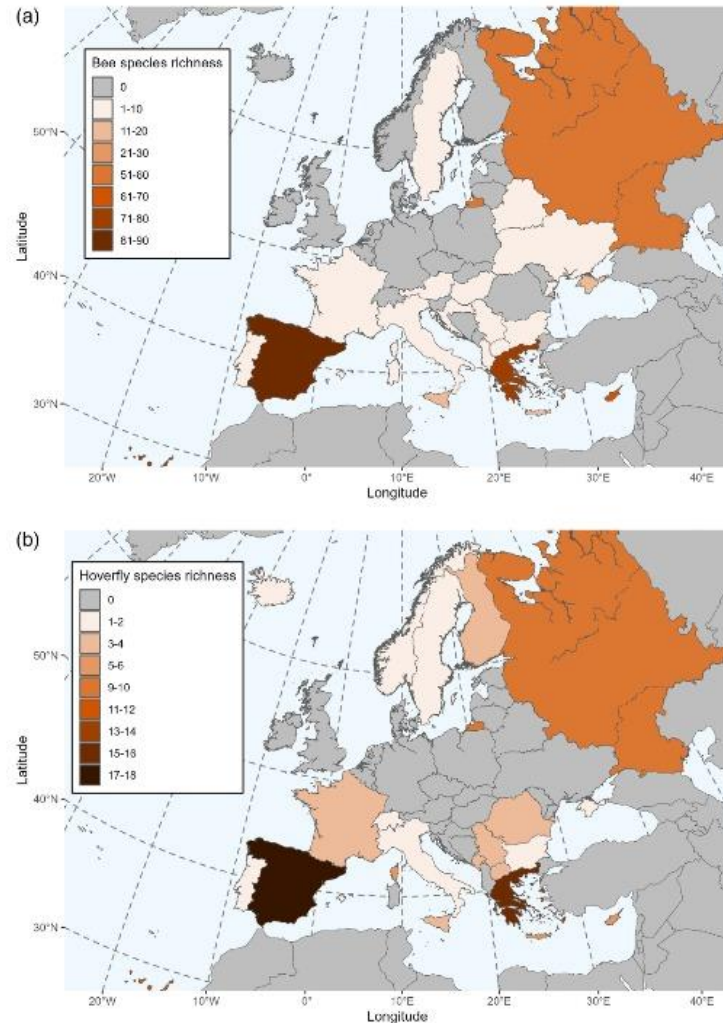
- Centpeus
- Milpeus
- Escolopendres
- Etc.

► INSECTES (hexàpodes):

- Odonats (liberules, llantiols, espiadimonis, etc.)
- Ortòpters (llagostes, cigarres, etc.)
- Hemípters (heteròpter [bernat pudent] , xinxes, cigales, etc.)
- Lepidòpters (papallones diürnes i nocturnes)
- Coleòpters (escarabats, cuques de llum, etc.)
- Dípters (mosques, sírfids, etc.)
- Himenòpters (abelles solitàries, vespes i formigues)

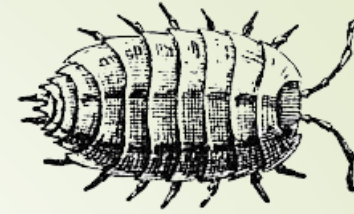
POL · LINITZADORS (sírfids i abelles)

Font: National records of 3000 European bee and hoverfly species: A contribution to pollinator conservation

FIGURE 4 Number of bee (a) and hoverfly (b) species recorded only in one European country or sub-country unit.

ARTRÒPODES

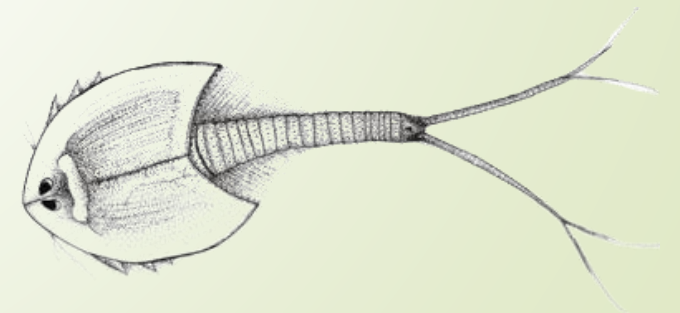
➤ ARÀCNIDS (Celicerata)

- Àcars (polls, etc.)
- Paparres
- Marins (cassola de les moluques)
- Aranyes
- Escorpins
- Solífugs

➤ CRUSTACIS

- Crancs
- Gambes, llamàntol, etc.
- Porquets ("bitxo de bola")
- Tortuguetes (triops)

INSECTES POL · LINITZADORS

Lomatia sp

Tachysphex / Tachites sp

Exoprosia jacchus

Usia sp (mosca soldat)

Melitaea phoebe

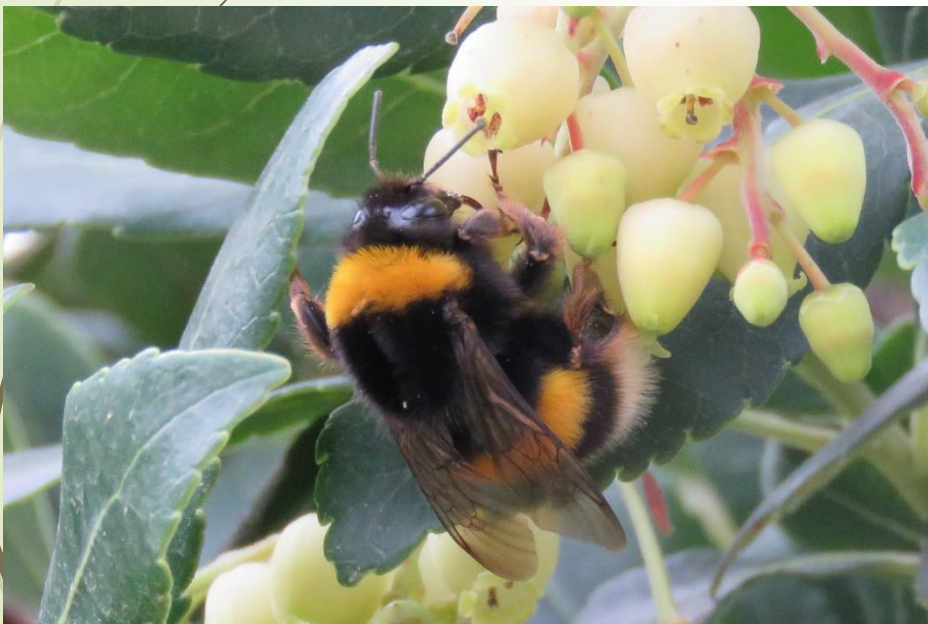
Villa sp

Megascolia hirta

Dolycoris baccarum

Bombus sp.

Grammodes bifasciata

INSECTES CARNÍVORS

Amblyocarenum walckenaeri

Rynocoris erithropus

Asílid (mosca assassina)

Empusa pennata

ODONATS

Enallagma cyathigerum

Selysiothemis nigra

Gomphus simillimus

Pimelia sp

Berberomeloe majalis (escarabat botllofer)

I
N
S
E
C
T
E
S

Pyrgomorpha conica

H
E
R
B
Í
V
O
R
S

Pijnakeria sp

OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

- Conservació o fotografia? El preu de la ciència (recull de mostres)
- Espècies protegides
- Publicitat enganyosa (la falta de coneixement i la manca d'ètica)
- Espècies invasores (exemple: papallona del boix i mosquit tigre) i canvi climàtic
- Hotels d'insectes
- Intoxicacions, verins, tipus de maneig
- Pol·linitzadors (indispensables, manca de coneixement, la generalització...)

+BIODIVERSITAT A L'ESCOLA

Formació Oasis de Biodiversitat. Renaturalitzem

Sessió 1: Seguiment científic de la biodiversitat:
plantes, ocells i artròpodes.

Escoles Sostenibles de Lleida - Ajuntament de Lleida

C/e contacte: escolessostenibles@paeria.cat

Consulta la web per a més informació [AQUÍ](#)

César Piñol Baena

Tècnic de camp en projectes
d'investigació i conservació

